

THE PUBLISHED WORKS OF THE PARIS COMMUNE

London: 1901

تجملات اشتراکی

مخيله‌ی سیاسی کمون پاریس

کریستین راس

ترجمه‌ی رحمان بوذری

Communal Luxury
The Political Imaginary of the Paris Commune

Kristin Ross

تجملات اشتراکی
مخیله‌ی سیاسی کمون پاریس

کریستین راس
ترجمه‌ی رحمان بوذری
ویرایش: تحریریه‌ی نشرمرکز
روفا: نمونه‌خوانی، صفحه‌آرایی: بخش تولید نشرمرکز
طرح جلد: فریبا معزی
چاپ: ۱۳۹۰ شماری نشر ۱۳۵۶، ۱۸۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۱۲-۰۷۵-۵

نشرمرکز: تهران، خیابان دکتر فاضلی، روبه‌روی هتل لاله، خیابان باباطاهر، شماره‌ی ۸
تلفن: ۸۸۹۷۰۴۶۲-۳، کس: ۸۸۹۶۵۱۶۹

Email: info@the-markaz.com

 the_markaz

همه‌ی حقوق چاپ و نشر این ترجمه برای نشرمرکز محفوظ است. تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه، الکترونیکی، ضبط و ذخیره در سیستم‌های بازیابی و بخش بدون دریافت مجوز کتبی و قلمی ممنوع است. این اثر تحت حمایت «قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ایران» قرار دارد.

- سرشناسه: راس، کریستین، ۱۹۵۳- م. Ross, Kristin, 1953 عنوان و نام پدیدآور: تجملات اشتراکی: مخیله‌ی سیاسی کمون پاریس / کریستین راس؛ ترجمه‌ی رحمان بوذری ● مشخصات ظاهری: شش، ۲۰۲ ص. ● یادداشت: عنوان اصلی: Imaginaire de la Commune. کتاب حاضر با عنوان Communal Luxury: The Political Imaginary Of The Paris Commune به فارسی برگردانده شده است ● موضوع: کارگران - فرانسه - پاریس - فعالیت‌های سیاسی - تاریخ - قرن ۱۹ م. - زندگی جمعی - فرهنگ سیاسی - کمون، ۱۸۷۱ م. - سیاست و حکومت - آداب و رسوم و زندگی اجتماعی ● شناسه‌ی افزوده: راس، کریستین Ross, Kristin ● شناسه‌ی افزوده: بوذری، رحمان، ۱۳۶۲ - مترجم ● رده‌بندی کنگره: DC ۳۱۷ ● رده‌بندی دیویی: ۹۴۴ / ۳۶۱۰۸۱ ● شماره‌ی کتابشناسی ملی: ۷۴۵۶۴۱۸

مقدمه‌ی مترجم

مبهرات

۱	مقدمه‌ی مترجم
۵	قدردانی
۷	مقدمه‌ی مؤلف
۱۹	۱ فراتر از «رژیم سلولی ملت‌ها»
۵۸	۲ تجملات اشتراکی
۸۹	۳ ادبیات شمال
۱۱۹	۴ بذرهای زیر برف
۱۵۱	۵ همبستگی
۱۸۵	پیوست: اهمیت کنونی کمون پاریس در گفت‌وگو با کریستین راس
۱۹۵	نمایه

مقدمه‌ی مترجم

باقر پرهام در انتهای مقدمه‌ی خود بر ترجمه‌ی خواندنی جنگ داخلی در فرانسه ۱۸۷۱ کتابی که مارکس در جریان وقوع کمون پاریس و در تحلیل آن نوشته است، می‌گوید: «آن چیزی که مارکس برپایه‌ی تجربه‌ی کمون پاریس در مورد لزوم یک مرکز سیاسی بدون تمرکز قدرت اجرایی، یعنی درباره‌ی وجود دولت، این اجرایی ثابت برای اعمال قدرت دولتی، می‌گوید ناکجاندیشی محض و نه‌ای از خواب و خیال است. تا امروز که چنین بوده. آینده را هم فقط خدا می‌داند که چه خواهد شد. بشریت می‌تواند خاطره‌ی شهدای آن رویداد بزرگ را برای همیشه در قلب خود گرمی بدارد اما فقط به‌عنوان یک خاطره‌ی تاریخی مانند بسیاری از خاطره‌های گرمی دیگر در تاریخ بشری.» شاید بتوان گفت تمام تلاش من — این راس در کتاب *تجملات اشتراکی: مخیله‌ی سیاسی کمون پاریس* مقابل با آن تصور رایج از کمون پاریس است — کمون نه خاطره‌ای در عرض خاطره‌های دیگر بلکه خاطره‌ی مقوم‌رهایی بشریت است. ابداع سیاسی آن، به تعبیر من، راس از مارکس، «نفس هستی و تجربه‌ی بالفعل» آن است، یعنی همان‌که در واقعیت رخ داد. و کل کتاب راس، به تعبیری، توضیح هستی بالفعل کمون پاریس است. اما سیاست او در رجوع به کمون پاریس چیست و او چه چیز جدیدی به تاریخ‌های موجود در این باره اضافه می‌کند؟

(۱) محتوای تاریخی: **تجملات اشتراکی** بیش از آنکه تاریخ کمون پاریس باشد مداخله‌ای در این تاریخ است. توجه راس به کمون پاریس ناشی از واقعیت سیاسی معاصر است و به‌خصوص احیای صور اعتراضی جدید از جمله اشغال میادین و اردو زنی. از نظر او، کمون پاریس تاکنون در چنبره‌ی دو روایت بوده است: روایت رسمی کمونیستی و روایت ملی فرانسه. در روایت اول، کمون انقلابی شکست خورده بود که انقلاب اکتبر باید به آمال از دست رفته‌ی آن جامه‌ی عمل می‌پوشاند. در روایت دوم، کمون بخشی از تاریخ جمهوری خواهی فرانسه بود و نقش مهمی در ساختن ملت فرانسه ایفا کرد. اما تحول راس از کمون زیر سؤال بردن هر دو این روایت‌هاست.

(۲) روش‌شناسی: بازخوانی راس از تاریخ کمون پاریس به لحاظ روشی دو جنبه‌ی متدین ادبیات موجود در این زمینه دارد:

الف) ترجیح نوشتن سده توسط کمونارها بر متون نوشته‌شده درباره‌ی آنها.

ب) تغییر مختصات زمانی و مکانی کمون: راس شروع کمون پاریس را به قبل از ۱۸ مارس ۱۸۷۱، تاریخ رسمی مورد اجماع تمامی مورخان و تحلیل‌گران، برمی‌گرداند. به لحاظ مکانی، راس آن را فراتر از ۷۲ روز تجربه‌ی کمون در شهر پاریس می‌برد، یعنی از یک سو به تجربیات زیسته‌ی قبل از آن در باشگاه‌ها و گردهمایی‌های سوسیالیست از سال ۱۸۶۸ و از سوی دیگر به تجربیات بازماندگان تبعیدی بعد از کمون در سوئیس و لندن. به این ترتیب، او به چیزی می‌پردازد که خود آن را «زندگی‌های پس از برگ کمون» می‌نامد.

تجملات اشتراکی در پنج فصل و یک مقدمه تدوین شده است. فصل اول، با عنوان «فراتر از رژیم سلولی ملت‌ها»، به تصور کمونارها از «جمهوری جهانی» در تقابل با «جهان‌روایی جمهوری خواهی» می‌پردازد. از این منظر کمونارها خود را شهروند جهانی می‌دانستند نه متعلق به ملت فرانسه. بخشی از این فصل نیز به تشکیل «اتحادیه‌ی زنان» در دوران

کمون و خواسته‌ها و ماهیت آن می‌پردازد. فصل دوم، با عنوان «تجملات اشتراکی»، به بررسی اندیشه‌هایی اختصاص دارد که در کمون پاریس درباره‌ی آموزش و هنر رواج یافت و همچنین فعالیت و اعمال کمونارها در این دو حیطه. ابتدا دیدگاه ایشان در مورد آموزش «جامع‌الاطراف» یا «جامع‌القنون» بررسی می‌شود که مدت‌های مدید جزئی از مجموعه‌ی وسیع‌تر مطالبات طبقه‌ی کارگر بود. سپس به‌طور مشخص به سراغ تحولاتی می‌رود که در فضای کمون در مورد مقام و منزلت هنرمندان روی داد و نیز تشکیل «فدراسیون هنرمندان». فصل سوم، با عنوان «ادبیات شمال»، با تجربه‌ی پیوتر کراپوتکین در فنلاند، مقارن با کمون پاریس، و تجربه‌ی ویلیام موریس در ایسلند و دلبستگی او به ادبیات ایسلند و فرهنگ قبایل شمالی اروپا شروع می‌شود و تأثیری که این تجربه بر نحوه‌ی نگاه این دو به کمون پاریس گذاشت، یعنی همکاری و تعاون تحت سخت‌ترین شرایط مارکس نیز، مثل کراپوتکین و موریس، در ایام کمون در لندن خود را غرق در «ادبیات شمال» می‌کند و چرنیشفسکی و مجله‌های مردم‌گرایان روس را می‌خواند. سپس این فصل به نقش اساسی کمون در حیات فکری مارکس می‌پردازد. مهم‌ترین و مستقیم‌ترین تأثیر شیوه‌های بدیل کمون برای سازماندهی حیات اقتصادی و اجتماعی بر روی مارکس این بود که او به هستی بالفعل جوامع بدون غیرسرمایه‌سالار بیرون از اروپا توجه کند. بخش پایانی این فصل نیز به بحثی مهم درباره‌ی رابطه‌ی شهر و روستا در دوران کمون می‌پردازد. فصل چهارم با عنوان «بذرهای زیر برف»، به تفصیل به تجربه‌ی کمونارهای تبعیدی در لندن و سوئیس و شکل‌گیری جریان «کمونیسسم آنارشویستی» می‌پردازد. فصل پنجم و پایانی، با عنوان «همبستگی»، بازاندیشی در آثار الیزه روکلو، ویلیام موریس و پیوتر کراپوتکین است با تکیه بر سه مفهوم همبستگی، رفاقت، و تعاون. راس این سه مفهوم را نه نوعی حساسیت روحی یا اخلاقی بلکه یک راهبرد سیاسی می‌داند.